

γράμματα· και ποῦ, εἴ ἐκεῖνο τὸν καιρό! Ἀρνήθηκε τὸν κόσμον γιὰ μένανε.

— Φαντάζομαι μὲ πόσην εὐγνωμοσύνην καὶ συγκίνησιν θὰ ἐνθυμῆσαι τὴν δυστυχῆ μητέρα σου: ποῖος ζεῦρει ἐὰν ὁ καῦμός σου δὲν τὴν ἐθά-
νάτωσε πρόωρα.

— Μπα! ἂμ ζῆ, ἀπήντησεν εὐθύμως ὁ Φραντσέσκος.

— Τί λές; ζῆ ἡ μητέρα σου;

— Μάλιστα, ἂμ εἶνε γρηά· (ὡσάν νὰ εἶχον ἀνάγκην τοιαύτης βεβαιώσεως)· κάθεται ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὴν Μητρόπολιν μὲ τὸν γαμπρό της· δὲν ἔμπο-
ρεῖ νὰ περιπατήσῃ καὶ δὲν ἔβγαίνει ἔξω.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Φραντσέσκου οὐδεμίαν πα-
ρουσίαζεν ἄλλοίωσιν.

— Πηγαίνεις τοῦλάχιστον καμμιά φορὰ νὰ τὴν βλεπῆς;

— Οὐ, μάλιστα εἰς τοὺς δυὸ τρεῖς μῆνας μιὰ φορὰ· οὐ, ἡ καῦμένη τί τραβῆξε μαζύ μου. Ἐμαρ-
τύρησεν ἡ καυμομοῖρα. Ἐκλείσθηκέ μέσα εἰς τὸ σπῆτι ἐξ αἰτίας μου, καὶ ἀγάλια ἀγάλια μ' ἐμάθαινε τὴ λειτουργίαν. Ὅποιος συγγενῆς της ἐρχότανε ἀπὸ τὸ ταξίδι, τοῦ γύρευε βιβλία γιὰ μένα καὶ ὄλο μὲ ἐδιάβαζε.

Ἐβλεπον τὸν τυφλόν, ἀλλ' ὁ νοῦς μου ἀπησχολεῖτο μὲ τὴν μητέρα του· ἤθελον νὰ γνωρίσω τὴν κατάκοιτον γραῖαν, τὴν καταδικάσασαν ἑαυτὴν εἰς ὄλας τὰς στερήσεις διὰ τὴν ἐπαρκέση εἰς τὰ καθήκοντα τῆς φιλοστοργίας της.

— Κ' ἔτσι μὲ τὸν καιρὸν ἐπανελάβην ὁ Φραντσέσκος, ἔμαθα ἀπ' ἔξω ὄλα τὰ γράμματα.

Παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἔκειτο βιβλίον περιέ-
χον ἀπάσας τὰς ἀκολουθίας τῶν Κυριακῶν. Τὸ ἠνοῖξαμεν κ' ἐρωτήσαμεν τὸν Φραντσέσκον ἐὰν ἠδύνατο νὰ μᾶς ἀποστηθίσῃ ἐκ δεδομένης σελίδος.

Ἐποθέτω, ὅτι ἐὰν εἶχεν ὀφθαλμούς, θὰ ἐτόξευε βλέμμα ὑπερφάνου προκλήσεως. Τοσαύτην πε-
ποιθήτην ἐξέφραζε τὸ πρόσωπόν του.

Ἡ ἀκριβεστάτη ἀποστήθις τοῦ τυφλοῦ μοι προῦξένησεν ἐντύπωσιν. Ἐλέγομεν αὐτῷ νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ τροπάρια δεδομένης ἀκολουθίας, παρα-
χρῆμα δὲ ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων ἀπταιστώως, ἕστατο ἀκριβῶς εἰς τὰ κόμματα καὶ τὰς τελείας, καὶ ἔτρεχεν ἀπαγγέλλων ὡσεὶ ἐν ἀναγνώσει. Ἐστρέ-
φομεν πεντήκοντα σελίδας ὀπισθεν, ἐλέγομεν αὐ-
τῷ τὴν ἑορτήν, ἣν ἐμνημόνευεν ἡ σελίς, καὶ πά-
ραυτα ὁ Φραντσέσκος ἤρχιζε τὴν ἀπαγγελίαν τῶν τροπαρίων ἱστάμενος κανονικῶς, καὶ προφῆραν ἀ-
κριβῶς πρὸς τὸ κείμενον. Ἐστρεφον ἐβδομήκοντα σελίδας ἔμπροσθεν. Ὁ Φραντσέσκος ἐτοιμῶς ἤ-
ρχιζεν ἀπαγγέλλων συμφῶνως πρὸς τὸ βιβλίον· οὐδὲ ἐν λάθος, οὐδὲ μία παράλειψις.

Ἠρώτησα τὸν τυφλόν ἐὰν ἔχη ἀσθενῆ ἀνά-
μνησιν τοῦ κόσμου, ἐὰν ἐνθυμῆται τὴν ἀνθρωπι-
νὴν μορφήν, τὰ χρώματα, τὰ φυτά. Οὐδὲν ἀπο-

λύτως ἐνθυμεῖται. Ἐὰν αἰφνης ἀνέβλεπε ἔπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τις τί εἶναι τὸ χῶμα, τί τὸ ἐρυ-
θρὸν καὶ τὸ λευκόν, τί ὁ ἄρτος, ὃν τρώγει, τί τὸ ὕδωρ, ὃπερ πίνει. Καὶ τοι ζῶν ὑπὲρ τὰ 55 ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἦτο ξένος ἐὰν ἀνέκτα τὸ στιγ-
μιαίως ἐν τῇ νηπιότητί του διαλάμψαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του φῶς. Παράδοξος ἀντίθεσις! Τυ-
φλὸς νὰ ἦναι κάτοικος τοῦ κόσμου βλέπων νὰ ἦναι ξένος καὶ ἄγνωστος.

Τοῦ Φραντσέσκου τὰ πλεονεκτήματα δὲν εἶνε μόνον ἡ ἰχνηρὰ φωνή, ἡ μνήμη, ἡ πλή-
ρης ἐκ στήθους γνώσις τῶν ἀκολουθιῶν, ἡ ἄνευ ὀδηγοῦ καὶ ὄλωσ ἀκοπος εὑρεσις τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ θέσεώς του. Ὁ τυ-
φλὸς εἶνε καὶ ἀνθοκόμος· περιποιεῖται 450 γλά-
στρας γαροφαλεῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ κηπάριον τοῦ ἀσύλου, τοιαύτην δ' ἀπέκτησεν εἰδικότητα, ὡστε δύναται διὰ μόνης τῆς ἀφῆς νὰ διαγνώσῃ ἐὰν τὸ φυτὸν ἦναι ἀσθενές, ἐὰν ἐποτίσθῃ, ἐὰν πρέ-
πῃ νὰ ποτισθῇ καὶ λοιπά. Φαίνει ἀπλῶς ἐν φύλ-
λον καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ γαρουφαλιά ἔχει χρι-
κί· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας τὸ φυτὸν κι-
τριρίζει καὶ μετὰ μικρὸν ζηραίνεται ἐντελῶς. Μοὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ γαρουφαλιά θέλει προσοχὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ πότισμα· τὸ νερὸ πρέπει νὰ ἦναι ζυγισμένον· «δυὸ σταλαματιαῖς ποιοὶ πολὺ, ζεράθηκε τὸ λουλούδι».

Ἀπησχόλησα πλέον τοῦ πρέποντος ἴσως τὸν ἀναγνώστην μὲ τὸν τυφλόν τοῦτον ὃν ἀγνοῶ ἀν-
πρέπῃ νὰ ὀνομάσω δυστυχῆ· τοῦλάχιστον δὲν μοὶ ἐφάνη τοιοῦτος. Θὰ εἶχεν ἴσως περιέργειαν τινα νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔπασχε. Ποθεῖ τις θερμῶς ὅ,τι ἐγνώρισε, ὅ,τι ἀπό-
λεσε, χωρὶς νὰ παύσῃ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ τὸ ἀ-
γαπᾷ καὶ χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ νὰ ἴδῃ πλέον. Ἄλλ' ὁ Φραντσέσκος οὐδὲν εἶχε γνωρίσει. Ἡ τοῦ κόσμου μνήμη καὶ ἡ γνώσις τοῦ ἦτο σκοτεινὴ ὅπως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του. Τὸ παρελθόν δὲν εἶχεν ἀφήσει αὐ-
τῷ πόθους, ἀποπτάντας ἤδη καὶ σπαράσσοντας τὸν δυστυχῆ τυφλόν, ὅστις ἐρωτῶμενος περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν τέρψεων του ἀξιολογώτατα ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ: δὲν ποθῶ τὸ ἄγνωστον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΑΗΣ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ὁ διευθύνων τὸ γραφεῖον στατιστικῆς τῆς Βέρ-
νης ὑπελόγησεν ὅτι ἐὰν ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν διχοφύρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθῆ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὰς νῦν παρατηρουμένας ἀνα-
λογίας, κατὰ τὸ ἔτος 2,000 μετὰ Χριστὸν ἡ Γερ-
μανία θὰ ἔχῃ 164 ἑκατομμύρια κατοίκων, ἡ Ἀγ-
γλία 142, ἡ Αὐστρουγγαρία 70, ἡ Γαλλία 64 καὶ ἡ Ἰταλία 56 ἑκατομμύρια.